

Homonymné slová chceme zachytávať v osobitných heslách, pričom homonymiu týchto slov bude signalizovať nielen rovnaké znenie, ale aj číselný index.

Variantné slová je možné značovať v jednom hesle.

6. Po vysvetlení významu sociolektických slov v slovníkoch tohto typu nasleduje kontextová exemplifikácia významu s cieľom ilustrovať používanie slova v danom význame. J. Hubáček a B. Hochel exemplifikujú významy slov ojedinele, kým S. Kania používa exemplifikáciu systémovo. Prikláňame sa ku Kaniovmu riešeniu, lebo si myslíme, že každý sociolektizmus i každý jeho význam má byť kontextovo exemplifikovaný. Používateľovi slovníka je sociolektizmus takto predstavený aj v kontexte.

7. Potrebu uvádzať frazeologizmy ukáže až získaný materiál. B. Hochel uvádza frazémy a ustálené spojenia, ak ide o osobitné slangové javy a nie o varianty existujúcich spisovných foriem. S. Kania uvádza všetky jemu známe frazeologizmy, do ktorých vstupuje sociolektizmus.

8. Problematiku odvodených slov tiež nechávame nateraz otvorenú, pričom potrebu hniezdovať odvodené slová alebo uvádzať ich ako samostatné abecedne radené heslá ukáže získaný materiál.

9. Rozhodne je potrebné uvádzať sociolektické synonymá heslového slova, resp. synonymá niektorého z významov sociolektizmu.

10. Pri slovách cudzieho pôvodu je možné a vlastne aj potrebné uviesť etymológiu sociolektického slova.

11. Záverečná poznámka by mala byť venovaná skratkovému odkazu na zdroj excerptie. Pokiaľ sa zdroj excerptie neuvádza, ide o výskum autora.

4.1. Napriek tomu, že sme tu podali návod ako vo všeobecnosti postupovať pri zostavovaní *Slovníka slovenského sociolektu*, bude asi potrebné najprv spracovať *Slovník sociolektu mladých ľudí*, v ktorom by boli slangizmy a profesionalizmy nielen zo školského, ale aj z mimoškolského prostredia. Projekt *Slovníka slovenského sociolektu* nám môže potom poslúžiť po určitých úpravách aj pri spracúvaní slovníka sociolektu mladých ľudí.

4.2. Paragrafované znenie vládneho návrhu zákona NR SR o štátnom jazyku Slovenskej republiky (Republika, 4. 11. 1995, s. 6) v paragrafe 2, odsek 1b deklaruje, že štát sa stará o vedecký výskum okrem iného nielen miestnych, ale aj sociálnych nárečí (sociálne nárečie je synonymný termín k termínu sociolekt). Ak by to bolo skutočne tak, tak by aj spomínané slovníky mohli vzniknúť v relatívne blízkej budúcnosti.

Literatúra

CZARNECKA, K. – ZGÓLKOWA, H.: *Słownik gwary uczniowskiej*. 1. vyd. Poznań, SAWW 1991. 358 s.

KACZMAREK, L. – SKUBALANKA, T. – GRABIAS, S.: *Słownik gwary studenckiej*. Lublin, UMCS 1994. 327 s.

HOCHEL, B.: *Slovník slovenského slangu*. 1. vyd. Bratislava, Hevi 1993. 185 s.

HUBÁČEK, J.: *Malý slovník českých slangů*. 1. vyd. Ostrava, Profil 1988. 188 s.

KANIA, S.: *Słownik argotyzmów*. 1. vyd. Varšava, Wiedza Powszechna 1995. 274 s.

ODALOŠ, P.: *Nespisovné útvary v komunikácii basketbalového a penitenciárneho prostredia*. Rukopis dizertácie. Bratislava, JÚLŠ SAV 1994. 208 s.

Paragrafované znenie vládneho návrhu zákona NR SR o štátnom jazyku Slovenskej republiky. Slovenská republika, 4. 11. 1995, s. 6.

STĘPNIAK, K.: *Słownik tajemnych gwar przestępczych*. 1. vyd. Londýn, Puls 1993. 735 s.

SUK, J.: *Několik slangových slovníků*. 1. vyd. Praha, Inverze 1993. 137 s.

VAN LEEUWEN-TURNOVCOVÁ, J.: *Historisches Argot und neuer Gefängnis-slang in Böhmen*. Teil I. Wörterbuch. Berlin, Harrassowitz Verlag 1993. 362

K mentálnej reprezentácii abstraktných výrazov

Jana Wachtarczyková

Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, Bratislava

Môže sa zdať, že otázka mentálnej reprezentácie slovníka ako jedna z prvéch a základných tém výskumu psycholingvistiky má už zenit aktuálnosti za sebou, navyše ak mentálna realita a individuálny pojmový priestor sú vo svojej podstate empiricky nezjavné a panujúca komunikačná paradigma lingvistikého výskumu ich nemôže postihnúť v uspokojivom rozsahu. Ak je problém mentálnej reprezentácie vo všeobecnosti problémom sprostredkovania, potom snaha skúmať ho v podmienkach spontánnej komunikácie nám pripadá ako tešiť sa, že vidíme koncové svetlá vlaku.

Tematiku reprezentácie jazykových jednotiek vo vedomí nositeľov jazyka sa výraznejšie snažili osvetliť predovšetkým behavioristi, a to prostredníctvom priameho pozorovania referenčného procesu a evidovaním výsledkov, ktorými bol súhrn asociácií k podnetovému slovu.

V ďalšej fáze výskumu, hlavne uplatnením Osgoodovho modelu zástupného sprostredkovania sa však pri výskume mentálneho odrazu ustúpilo od priamych empirických metód, čo bolo kompenzované teoretickou dedukciou na základe určitých situačne podmienených znakov, ktoré sú v nepriamom vzťahu k objektu reprezentácie, teda k jednotkám jazyka.

Závažným posunom na línii prístupu k mentálnej reprezentácii jazykových jednotiek bolo premostenie lexikálneho plánu jazyka s mentálnou reali-